

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)
11 august 1995*

**Édouard Dubois & Fils SA și Général cargo services SA
împotriva
Garonor exploitation SA**

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Cour de cassation din Franța)

„Taxă de tranzit prevăzută într-o convenție privată – Taxă cu efect echivalent”

În cauza C-16/94,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, de către Cour de cassation din Franța, de pronunțare, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Édouard Dubois et fils SA

Général cargo services SA

și

Garonor exploitation SA,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 9, 12, 13 și 16 din Tratatul CEE, devenit Tratatul CE,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnii C. Gulmann, președinte de cameră, P. Jann, J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward (raportor) și L. Sevón, judecători,

avocat general: domnul A. M. La Pergola,

grefier: domnul H. von Holstein, grefier adjunct,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

- pentru Édouard Dubois et fils SA și Général cargo services SA, de către P. Ricard și A. Crosson du Cormier, avocați în Baroul din Paris,

- pentru Garonor exploitation SA, de către SCP Guiguet-Bachelier de la Varde, societate de avocați din Paris,

* Limba de procedură: franceza.

- pentru guvernul francez, de către domnul N. Eybalin, secretar pentru afaceri externe în cadrul Direcției Juridice a Ministerului Afacerilor Externe, și de către doamna C. de Salins, director adjunct în aceeași direcție,

- pentru Comisia Comunităților Europene, de către domnul R. Wainwright, consilier juridic principal, în calitate de agent, asistat de H. Lehman, avocat în Baroul din Paris,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale Édouard Dubois et fils SA și Général cargo services SA, ale Garonor exploitation SA, reprezentată de B. Potier de la Varde și J. Dupichot, avocați în Baroul din Paris, ale guvernului francez, reprezentat de doamna I. Latourmarie, administrator civil la Direcția juridică a Ministerului Afacerilor Externe, și ale Comisiei, în ședința din 16 martie 1995,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 18 mai. 1995,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin Hotărârea din 4 ianuarie 1994, primită la Curte la 17 ianuarie 1994, Cour de cassation din Franța a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolelor 9, 12, 13 și 16 din Tratatul CEE, devenit Tratatul CE.

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu între societatea Garonor exploitation (denumită în continuare „Garonor”), care administrează o autogară internațională, pe de o parte, și societatea Édouard Dubois et fils și Société Général cargo services (denumite în continuare „Dubois și Cargo”), doi dintre utilizatorii săi, pe de altă parte, cu privire la neplata de către aceștia a unei redevențe prevăzute în contract și denumită „taxă de tranzit”.

3 Garonor este o societate privată care exploatează la Aulnay-sous-Bois, din periferia pariziană, o autogară internațională în incinta căreia se oferă atât servicii private, cât și publice necesare transportului rutier. Acolo s-au stabilit în special servicii vamale, pe lângă care se pot efectua toate operațiile de vămuire desfășurate în mod obișnuit la frontierele statelor.

4 Dubois și Cargo sunt transportatori de mărfuri, recunoscuți de autoritățile vamale. Aceștia transportă, pe propria responsabilitate și în nume propriu, mărfuri pentru clienți, și se angajează, printre altele, să îndeplinească formalitățile vamale. Pentru a-și desfășura activitățile, aceștia închiriază de la Garonor birouri și instalații sanitare și utilizează platformele rutiere și feroviare ale gării.

5 În afară de chirie, Dubois și Cargo plătesc încă de la început societății Garonor o „taxă de tranzit” forfetară pentru fiecare vehicul aflat în tranzit internațional care intră sau iese din sediul său și care efectuează operații de vămuire în autogară. Această „taxă de tranzit” al cărei calcul este stabilit pornind de la declarațiile lunare ale transportatorilor, este prevăzută în condițiile contractuale generale ale Garonor.

6 În 1984, Dubois și Cargo au refuzat să plătească taxa respectivă, motivând că aceasta acoperea cheltuielile societății Garonor ocazionate de construcția și întreținerea unui parc de staționare TIR (Transport International Routier) folosit de autoritățile vamale. Întrucât acestea

acceptă să efectueze operațiile de vămuire în instalațiile private ale societăților transportatoare de mărfuri de la începutul anului 1981, în opinia lor, „taxa de tranzit” nu mai este justificată.

7 La 10 mai 1988, Garonor a inițiat o acțiune împotriva Dubois și Cargo în fața Tribunal de commerce de Paris. Instanța a desemnat un expert, în special pentru a examina condițiile contractuale generale ale Garonor referitoare la „taxa de tranzit” având în vedere uzanțele constatate în alte gări rutiere. Expertul a subliniat că taxele de acest fel au fost introduse de toate gările internaționale înființate înainte de Garonor și că ele constituiau o modalitate de finanțare obișnuită a costurilor și cheltuielilor care nu erau acoperite altfel. Prin hotărârea din 12 iunie 1990, Tribunal de commerce de Paris a declarat Dubois și Cargo debitoare ale „taxei de tranzit” și le-a obligat să plătească taxele restante, precum și daune-interese.

8 Prin Hotărârea din 27 iunie 1991, la cour d'appel de Paris a confirmat această hotărâre și a majorat suma de plată. Societățile Dubois și Cargo au formulat atunci un recurs, în sprijinul căruia nu au invocat decât motive de drept extrase din legislația națională.

9 Cour de cassation din Franța vizează invocarea unui nou motiv de drept, întemeiat pe încălcarea articolelor 9, 12, 13 și 16 din Tratatul CE. Subliniind că, „exceptând cheltuielile de întreținere a unui parc de staționare, «taxa» în litigiu este destinată să compenseze cheltuielile societății Garonor cu privire la îndeplinirea obligației de serviciu public de către serviciile vamale și serviciile veterinare”, instanța dorește să știe dacă „taxa” respectivă este o taxă cu efect echivalent în sensul acestor dispoziții.

10 Subliniind că, până la acea dată, Curtea nu se pronunțase asupra unui caz în care sarcina financiară nu a fost instituită de stat sau de o autoritate de stat, ci rezultă dintr-o convenție între persoane de drept privat, aceasta a amânat pronunțarea unei hotărâri și a adresat Curții următoarea întrebare:

„Articolele 9, 12, 13 și 16 din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene se aplică «taxei de tranzit» care, destinată să compenseze cheltuielile unei întreprinderi private cu privire la îndeplinirea obligației de serviciu public de către serviciile vamale și serviciile veterinare, nu a fost instituită de stat, ci rezultă dintr-o convenție încheiată între această întreprindere privată și clienții săi?”

11 Cu titlu preliminar, este necesar să se sublinieze că, pe de o parte, dispozițiile vizate de instanța de trimitere se referă numai la produsele originare din statele membre, precum și la produsele provenite din state terțe care sunt deja în liberă circulație.

12 Pe de altă parte, întrucât faptele din acțiunea principală sunt ulterioare expirării perioadei de tranziție, este suficient să se abordeze întrebarea adresată de instanța de trimitere din perspectiva articolelor 9 și 12 din tratat.

13 Rezultă din hotărârea de trimitere că o parte importantă din taxa în litigiu vizează să acopere cheltuielile aferente îndeplinirii sarcinilor de către serviciile vamale și serviciile veterinare în calitate de prestatori de servicii de interes public.

14 Or, articolele 9 și 12 din tratat obligă statele membre să suporte costurile controalelor și formalităților efectuate în vederea trecerii frontierelor. Astfel, Curtea a susținut că respectivele cheltuieli ocazionate de controalele sanitare trebuie să fie suportate de către publicul general, deoarece acesta, în ansamblu, beneficiază de libera circulație a mărfurilor comunitare (a se vedea Hotărârea din 5 februarie 1976, Bresciani, 87/75, Rec., p. 129, punctul 10).

15 Desigur, conform unei jurisprudențe constante, taxa aplicată asupra mărfurilor din motivul că acestea trec frontiera nu intră în domeniul de aplicare a articolelor 9 și 12 din tratat dacă aceasta constituie contravaloarea unui anumit serviciu, oferit efectiv și individual operatorului economic și reprezintă o sumă proporțională cu serviciul menționat (a se vedea Hotărârea din 26 februarie 1975, Cadsky, 63/74, Rec., p. 281).

16 Cu toate acestea, nimic nu sugerează că taxa în cauză îndeplinește aceste condiții.

17 Pe de o parte, aceasta se aplică în mod general tuturor vehiculelor în tranzit internațional a căror încărcătură este vămuită în incinta gării rutiere.

18 Pe de altă parte, chiar dacă îndeplinirea procedurilor vamale în interiorul țărilor oferă anumite avantaje operatorilor economici, acestea sunt legate de formalitățile vamale care, indiferent de locul unde sunt îndeplinite, constituie întotdeauna o obligație. În plus, aceste avantaje rezultă din programul de tranzit comunitar, instituit prin Regulamentul (CEE) nr. 542/69 și Regulamentul nr. 222/77 ale Consiliului din 18 martie 1969 (JO L 77, p. 1) și din 13 decembrie 1976 (JO L 38, p. 1), pentru o mai bună fluidizare a circulației mărfurilor și pentru facilitarea transportului în interiorul Comunității. Prin urmare, nu poate fi vorba de a impune orice cheltuieli pentru facilitățile de vămuire acordate în interesul pieței comune (a se vedea Hotărârile din 17 mai 1983, Comisia/Belgia, 132/82, Rec., p. 1649, punctul 13 și Comisia/Luxemburg, 133/82, Rec., p. 1669, punctul 14).

19 În aceste condiții, un stat membru nu își îndeplinește obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 9 și 12 din tratat dacă, în ceea ce privește comerțul intracomunitar, le impune operatorilor economici plata costurilor aferente controalelor și formalităților administrative realizate de birourile vamale (a se vedea Hotărârea din 30 mai 1989, Comisia/Italia, 340/87, Rec., p. 1483, punctul 17).

20 În această privință, natura măsurii prin care li se impune operatorilor economici plata unei părți din cheltuielile de funcționare a serviciilor vamale este neimportantă. Indiferent dacă obligația pecuniară se aplică operatorului în temeiul unui act unilateral al autorităților sau prin intermediul unei serii de convenții private, cum este cazul în acțiunea principală, aceasta decurge întotdeauna, în mod direct sau indirect, din neîndeplinirea de către statul membru în cauză a obligațiilor financiare care îi revin în temeiul articolelor 9 și 12 din tratat.

21 Având în vedere considerațiile prezentate anterior, este necesar să se răspundă la întrebarea instanței de trimitere că articolele 9 și 12 din Tratatul CE se aplică unei „taxe de tranzit” destinate să compenseze suportarea de către o întreprindere privată a cheltuielilor care rezultă din îndeplinirea de către serviciile vamale și serviciile veterinare a sarcinii lor de serviciu public chiar dacă nu a fost instituită de stat, ci rezultă dintr-o convenție încheiată între această întreprindere privată și clienții săi.

Cu privire la cheltuielile de judecată

22 Cheltuielile efectuate de către guvernul francez și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (Camera a cincea),

pronunțându-se cu privire la întrebarea adresată de Cour de cassation din Franța, prin hotărârea din 4 ianuarie 1994, hotărăște:

Articolele 9 și 12 din Tratatul CE se aplică unei „taxe de tranzit” destinate să compenseze suportarea de către o întreprindere privată a cheltuielilor care rezultă din îndeplinirea de către serviciile vamale și serviciile veterinare a sarcinii lor de serviciu public, chiar dacă aceasta nu a fost instituită de stat, ci rezultă dintr-o convenție încheiată între această întreprindere privată și clienții săi.

Gulmann

Edward

Jann

Moitinho de Almeida

Sevón

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 11 august 1995.

Grefier
R. Grass

Președintele Camerei a cincea
C. Gulmann